

Keskkond

Keskkonna peadirektoraadi ajakiri

Eurooplastele

Väärtustades bioloogilist
mitmekesisust...

EUROOPA
KOMISJON

keskkond

EFE juhtkiri

TEEB on teedrajav

Et rahvusvaheline bioloogilise mitmekesisuse aasta hakkab lõppema, on õige aeg avaldada tunnustust enneolematule tööle, mida on tehtud ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte (*The Economics of Ecosystems and Biodiversity – TEEB*) hõlmava projekti raames, et kahest meie ees seisvast kõige pakilisemast keskkonna-probleemist ühe kohta teadlikkust parandada.

2006. aasta Sterni ülevaates kliimamuutuste majandusliku mõju kohta selgitati globaalse soojenemise ohte nii poliitikakujundajatele kui ka üldsusele. Sedasama on püütud teha ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte hõlmava projektiga, mille raames on toonitatud bioloogilise mitmekesisuse vähenemise mõju. Võrreldes äkiliste ilmamuutustega, mis on kohe silmaga näha, on seda sõnumit aga ilmselt raskem edastada.

Ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte hõlmava projekti käigus on kokku koondatud muljetavaldav hulk rahvusvahelisi spetsialiste. Kasutades näiteid kogu maailmast, on nad juhtinud tähelepanu bioloogilise mitmekesisuse vähenemisest tingitud kulude kasvule ja meetmetele, mis pööraks selle ilmingu vastassuunda.

Ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspektide projekt pälvis üldsuse tähelepanu 2008. aasta mais, kui avaldati selle vahearuanne. Eelmisel aastal avaldati mitu järjestikust uuringut, mille sihtrühmad olid poliitikakujundajad, äriühingud ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsusüksused. Nüüd koondatakse tulemused veebisaidile TEEB4ME kujul, mis on üldsusele kergesti ligipääsetav.

Projekti lõpparuanne, „Looduse majanduslike aspektide süvalaiendamine: kokkuvõtte ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspektidega seotud meetoditest, järeldustest ja soovistest“ („Mainstreaming the Economics of Nature: a synthesis of the approach, conclusions and recommendations of TEEB“) esitati oktoobrikuus Nagoyas kümnendal bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste kohtumisel (COP 10).

Euroopa Komisjon on toetanud ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte hõlmavat tegevust algusest peale ning jätkab selles valdkonnas tööd. Komisjon kavatseb korraldada uuringu, et vaadelda põhjalikumalt ELis kättesaadavat tõendusmaterjali ja teha kindlaks, kus ja kuidas rakendada ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte hõlmava projekti käigus tehtud analüüse. Samuti on komisjon valmis toetama muid, eelkõige arengumaades tehtavaid jõupingutusi, millega püütakse näidata bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste kaitsega seotud tulu ja kulu.

KESKKONNATEEMAD INTERNETIS

Kas tahate teada, mida Euroopa Liit keskkonna kaitsmiseks teeb, mis on integreeritud tootepoliitika või millised on ökomärgise saamise tingimused? Kõige selle kohta saate teavet keskkonna peadirektoraadi veebilehelt: ec.europa.eu/environment/index_et.htm

ÕIGUSALANE TEAVE

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes leiduva teabe kasutusviiside eest; samuti mitte võimalike vigade eest, mis võivad vaatamata hoolikale ettevalmistusele ja korduvale kontrollimisele siiski ilmnedada.

Trükitud taaskasutatud paberile, millele on antud ELi ökomärgis (ec.europa.eu/environment/ecolabel)

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2010
ISSN 1831-5771

© Euroopa Liit, 2010

© Illustratsioonid: Laurent Durieux

Allikale viitamisel on teksti reprodutseerimine lubatud.

Fotode reprodutseerimine ei ole lubatud.

Printed in Belgium

Keskfond Eurooplastele

ec.europa.eu/environment/news/efe/index.htm

TEAVE VÄLJAANDE KOHTA

Keskfond Eurooplastele on kord kvartalis ilmuv väljaanne, mida annab välja Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraat. See on saadaval bulgaaria, hispaania, tšehhi, saksa, eesti, kreeka, inglise, prantsuse, itaalia, leedu, poola, portugali ja rumeenia keeles.

Tellimine on tasuta.

Võite ajakirja tellida, kasutades ajakirjas olevat tellimusvormi või internetis aadressil http://ec.europa.eu/environment/ mailingregistration/main/ mailing_reg.cfm

Peatoimetaja: Róbert Konrád

Korraldaja: Jonathan Murphy

Lisainfo saamiseks võtke palun ühendust teabeosakonnaga: <http://ec.europa.eu/environment/env-informa/>

Teave ja dokumendid:

<http://ec.europa.eu/environment/env-informa/>

Keskfond Eurooplastele veebileht:

<http://ec.europa.eu/environment/news/efe/index.htm>

Sisu

- 03 Liikmesriigid kohaldavad uusi keskkonnavastutuse eeskirju
- 04 Natura 2000 – uued juhisdokumendid tuuleenergia- ja kaevandustööstusele
- 06 Stepirästiku kaitse LIFE-programmi abiga
- 07 Jaemüüjad käituvad keskkonnahoidlikult
- 08 Bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemiteenuste väärtustamine
- 12 Mulla, kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse vaheline seos
- 13 EL liigub kooskõlastatud laevalammutusmeetmete poole
- 14 Bioloogilise mitmekesisuse teemaline üldsuse teavitamise kampaania kogub hoogu
- 15 Uued väljaanded / Agenda
- 16 Lühidalt uudiseid

Liikmesriigid kohaldavad uusi keskkonnavastutuse eeskirju

Euroopa keskkonnavastutuse direktiivi ülevõtmine jõudis kogu liidus lõpule 2010. aasta juulis ning selle mõju on juba tunda. Pärast direktiivi rakendamise esialgset hindamist ei tee komisjon küll ettepanekut direktiivi viivitamatuks muutmiseks, ent teatud aspektid võetakse siiski uuesti käsitlesele. Läbi vaadatakse direktiivi rakendamine merekeskkonnas, samuti teatud tegevuse kohustuslikud rahalised tagatised kogu ELis.

ELi keskkonnavastutuse alane õigus kätkeb endas liikmesriikide õigusaktide ja keskkonnavastutusega seotud kohustuste keerulist vastastikmõju. Seetõttu oli direktiivi ülevõtmine keeruline. Pole üllatav, et enamik liikmesriike ületas märgatavalt direktiivi ülevõtmise tähtaega, milleks oli 30. aprill 2007.

Direktiivi kohaselt tuleb võtta parandusmeetmeid, kui ettevõtja tekitab kahju kaitsealustele liikidele või looduslikele elupaikadele, mõjutab tuntavalt vee ökoloogilist, keemilist või kvantitatiivset seisundit või saastab pinnast ning põhjustab ohtu inimeste tervisele.

Uusi eeskirju on kogu Euroopa Liidus täies ulatuses rakendatud mõned kuud, seepärast oli näidete hulk siinse väljaande koostamise ajal piiratud. 2010. aasta alguseks oli 15 liikmesriiki teatanud 16 juhtumist, ent kui võtta arvesse pooleliolevaid juhtumeid, siis kasvab nende arv ligikaudu 50ni.

Selle suhteliselt väikese arvu taga võib olla õigusaktide ennetav ja tulemuslik mõju, liikmesriikide rangemad eeskirjad, sätestatud eranditele tuginemine, ettevõtjate piiratud teadmised või puudulik teavitamine.

Komisjoni hinnangus märgitakse, et liikmesriikide ametiasutused rakendavad direktiivi väga erineval viisil. Näiteks 14 liikmesriiki on laiendanud seda riiklikult kaitstud liikidele ja elupaikadele, 13 liikmesriiki pole seda teinud. Riigiti lahknevad ka võimalikud kaitseargumendid, mida ettevõtja saab kahju tekitamise korral esitada.

Kas kindlustus on kohustuslik või mitte?

Liikmesriigid saavad vabalt otsustada, kas keskkonnavastutuse rahaline tagatis on ettevõtjatele kohustuslik või mitte. Kaheksa riiki – Bulgaaria, Portugal, Hispaania, Tšehhi, Slovakkia, Ungari, Rumeenia ja Kreeka – on valinud kohustusliku kindlustuse, ülejäänud tuginevad rahalise tagatise vabatahtlikkusele. Kindlustus on kõige levinum vahend, sellele järgnevad pangagarantiid, fondid, pandid ja võlakirjad.

Erakorralise või juhusliku saastuse hüvitamise toodete kõrval töötatakse kindlustusvaldkonnas välja spetsiaalseid eraldiseisvaid tooteid järkjärgulise saastuse hüvitamiseks. Praegu on kõige levinumad endiselt traditsioonilised kindlustustooted, näiteks üldised vastutus-kindlustuslepingud või keskkonnaalased vastutuskindlustuslepingud, mis sisaldavad ka uusi kohustusi.

Kuna õigusakt on kehtinud suhteliselt lühikest aega, andmed on puudulikud ja uusi, keskkonnavastutuse direktiivi kohaseid kindlustustooted arendatakse aegamööda, ei ole komisjon kohustuslikku ühtlustatud rahalist tagatist soovitanud.

Ent nii seda küsimust kui ka mõnesid lünki merekeskkonnaga seotud keskkonnavastutuse direktiivi rakendatavuses hinnatakse uuesti enne 2014. aastat, s.t enne tähtaega, mis oli algselt direktiivi läbivaatamiseks ette nähtud. See on sel aastal Mehhiko lahes aset leidnud ulatusliku naftalekke tagajärg. Tulevases analüüsis antakse ka teavet hiljuti Ungaris aset leidnud punase muda õnnetuse kohta ja kajastatakse keskkonnavastutuse direktiivi rakendamise kogemusi seoses selle juhtumiga. ☉

© Van Parys Media

Lisateave

<http://ec.europa.eu/environment/liability/index.htm>

☉ Natura 2000 – uued juhisdokumendid tuuleenergia- ja kaevandustööstusele

Et kindlustada õige tasakaal bioloogilise mitmekesisuse säilitamise ja majanduspoliitika vahel, töötatakse kohalikele omavalitsustele ja ettevõtetele välja uusi juhisdokumente, mis peaksid tooma selgust Natura 2000 alade säästva maakasutuse küsimuses.

Euroopa bioloogilise mitmekesisuse põhimõtete nurgakivi on Natura 2000 võrgustik – kogum kaitsealasid, mille ülesanne on kaitsta Euroopa väärtuslikemaid bioloogilise mitmekesisusega piirkondi ning mis on meie kõige haruldasemate ja ohustatumate liikide ja elupaikade kodu. Ehkki võrgustiku abil on bioloogilise mitmekesisuse vähenemist edukalt pidurdatud, peab võrgustik alluma sageli konkureerivatele maakasutusnõuetele, mis on seotud maanteetranspordi, raudteetranspordi, elamumajanduse, põllumajanduse, tööstuse, mäetööstuse või energiatootmisega, kusjuures paljud nõuded on Euroopa majanduskasvu strateegia seisukohast kesksel kohal.

Õigusselguse tagamine

Säästva arengu tagamiseks võetakse elupaikade direktiivi põhiosas, s.o artiklis 6, käsitluse alla kaitse, arengu ja maakasutuse tasakaal. Artiklis sätestatakse üldine kord, kuidas hinnata ja kinnitada kavu ja projekte, mis avaldavad Natura 2000 alale tõenäoliselt ebasoodsat mõju. Komisjon on juba koostanud juhisdokumendid selle kohta, kuidas neid sätteid üldjoontes rakendada, kuid et konkreetsed tööstussektorid mõistaksid paremini artikli 6 sätete tähendust nende enda tegevusvaldkonna vaatenurgast, on välja töötatud hulk sektoripõhiseid juhisdokumente. Esimesed neist on nüüdseks avaldatud ja need hõlmavad tuuleenergiat ja muude kui energiat andvate maavarade kaevandamise sektorit.

Kõnesolevad aruanded peaksid pakkuma õigusselgust nii ettevõtjatele kui ka asjaomaste liikmesriikide ametiasutustele ja kohalikele omavalitsusüksustele, tagades, et ELi vajalike poliitikaalaldkondade raames edendatav arendustegevus on bioloogilise mitmekesisuse kaitsega täielikult kooskõlas. Sektoripõhised aruanded on koostatud spetsiaalselt moodustatud töörühmade abiga. Need töörühmad koosnevad tööstusharu esindajatest, teadlastest ning liikmesriikide ametiasutuste, vabaühenduste ja komisjoni asjaomaste osakondade esindajatest. Sedalaadi partnerlussuhe, dialoog ja mõttevahetus tagavad, et lõppdokumentides võetakse tööstusharu vajadusi täiel määral arvesse, ja kindlustavad edasiviiva dialoogi nende sektoritega ka tulevikus.

Tuuleenergia ja ruumiline planeerimine

Euroopa tuuleenergia sektor on viimasel kümnendil kiiresti kasvanud ja praegu peetakse Euroopat selles vallas juhtivaks piirkonnaks. Tuuleenergia moodustab ligikaudu 4% kogu Euroopa elektritootmisest (2008. aasta andmed) ja selle osakaal peaks 2020. aastaks komisjoni kliima- ja energiapaketi tulemusena kolmekordistuma. See tähendab tuuleenergiaalase arendustöö märkimisväärset elavnemist eelseisvatel aastatel.

Kuigi üldjoontes ei kujuta tuuleenergia endast puutumatu loodusele tõsist ohtu, võivad kehvasti paigutatud või projekteeritud tuulepargid ohustada ohualteid liike ja elupaiku, sh neid, mida kaitstakse elupaikade direktiivi ja linnudirektiiviga.

Mitme riigist pärinevad tõendid kinnitavad, et lõviosa ohtudest on võimalik minimeerida, kui vältida kohti, kus asuvad ELi elupaikade

direktiivi ja linnudirektiiviga kaitstavad tundlikud elupaigad või tähtsad haruldaste või ohustatud liikide populatsioonid.

Tuuleenergia arendamine Natura 2000 aladel pole automaatselt välistatud – arendusprojekte tuleb hinnata juhtumipõhiselt. Juhisdokumendis hinnatakse erinevatele ELi kaitstud liikidele ja elupaikadele avalduvat ohtu ning tutvustatakse keskkonnanhindamise head tava. Suurt rõhku pannakse strateegilisele ruumilisele planeerimisele. Peale muude soovitude tehakse juhisdokumendis ettepanek koostada puutumata looduse tundlikkuse kaardid, et hõlbustada tuuleparkide asukohta puudutavate otsuste tegemist. Kaartidel saab tuvastada Natura 2000 aladele ja neist väljapoole jäävad piirkonnad, kus tuuleparkide arendusega seotud oht puutumata loodusele on väike, keskmine või suur, ning minimeerida seeläbi ebasoodsat mõju.

Muude kui energiat andvate maavarade kaevandamise sektor

Muude kui energiat andvate maavarade kaevandamine on seotud paljude Euroopa tööstus- ja ehitustegevuse peamiste toorainetega. 2007. aastal oli sektori käive ligikaudu 49 miljardit eurot ja sektor andis tööd umbes 287 000 inimesele. Toorainele usaldusväärse ja moonutatamata juurdepääsu tagamine on ELi majanduse konkurentsivõime seisukohast üha tähtsam tegur ja seda toetatakse Euroopa Komisjoni 2008. aasta tooraineid käsitleva algatusega.

Kaevandamine ei ole Natura 2000 aladel ja nende ümbruses automaatselt välistatud, ent kehtib nõue, et selline kaevandamine ei tohi Natura 2000 alade puutumatus ebasoodsalt mõjutada. Uues juhisdokumendis

sätetatakse üksikasjalik kord, mida tuleb Natura 2000 alasid mõjutada võivate kaevandamiskavade või -projektide hindamisel järgida. Dokumendis analüüsitakse kaevandamise mõju bioloogilisele mitmekesisusele ja antakse nõu selle kohta, kuidas teha asjakohast hindamist, hinnata ebasoodsat mõju Natura 2000 alade puutumatusse ja sellist mõju leevendada. Samuti käsitletakse selles veelust kaevandamist.

Nii nagu tuuleenergiat hõlmavates juhisdokumendis, nii rõhutatakse ka selles aruandes strateegilise ruumilise planeerimise tähtsust ning seda, et hindamise abil saab tuvastada võimalikud konfliktipiirkonnad ja siduda bioloogilise mitmekesisuse tagamise kaalutlused paremini muude kui energiat andvate maavarade kaevandamise arendamisega. Aruandes soovitatakse maavarad täpselt kaardistada, et tuvastada, mis liiki maavarad on olemas, kus need asuvad ja kas neid saab ärilistel eesmärkidel kasutada või mitte.

Kui asetada maavarade kaardid Natura 2000 alade asukohta ja piire näitavate kaartide peale, siis on võimalik üsna kiiresti tuvastada piirkonnad, kus võimaliku konflikti oht puudub, kus see on väike ja kus suurem. Sellise strateegilise hinnangu alusel võib leida ohutumad alternatiivid, et tulevane kaevandustegevus jääks tundlikest aladest eemale.

Aruandes soovitatakse ühtlasi kaaluda alternatiivseid meetodeid, sh aktiivsemat ringlussevõttu esmakordse kaevandamise asemel. Põhieesmärk on leida võimalikult palju mõlemale poolele kasulikke lahendusi, mille puhul on maavarad tulevikus kaitstud, Natura 2000 aladele avalduv ebasoodne mõju ära hoitud või minimeeritud ja Natura 2000 alade puutumatus tagatud. Sellega seoses tunnustatakse juhisdokumendis ka maavarade

© iStockphoto

kaevandamise alade potentsiaali soodustada bioloogilise mitmekesisuse säilimist ja analüüsitakse teemakohaseid juhtumeid.

Tulevased aruanded

Praegu on käimas uute juhisdokumentide koostamine. Peagi avaldatakse dokumendid sadamate ja suudmelahtede kohta, juhisdokumendid vesiviljeluse ja siseveetranspordi kohta peaks avaldatama 2011. aastal.

Lisateave

Komisjoni lõplikud juhisdokumendid seoses artikliga 6 on kättesaadavad aadressil http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

Stepirästiku kaitse LIFE-programmi abiga

Stepirästik (*Vipera ursinii rakosiensis*) on Euroopa kõige ohustatum madu, mille arvukus Ungaris ja Rumeenias on pelgalt 500 isendit.

Vabas looduses: seire ja taastamine

Kooskõlas Rumeenia LIFE-abi projektiga (LIFE05 NAT/RO/000158) jälgiti ja uuriti vabas looduses elavaid rästikupopulatsioone Ungaris ja Rumeenias, et hinnata liikide seisundit ja leida uusi asurkondi. Vabatahtlike abiga taastati 26 hektarit metsamaad, mis lahutas kaht rästikute elupaika, et aidata rästikute alampopulatsioonid taasühendada.

Pidev kaitse

Vangistuses paljundamise programmi edukus annab võimaluse rästikud vabasse loodusesse lasta. Ungari ornitoloogia- ja looduskaitse selts juhib nüüd Karpaatia vesikonnas jätkuprojekti (LIFE07 NAT/H/000322), mille eesmärk on lasta looduslikesse elupaikadesse vähemalt 400 rästikut, samuti taastada suuremas mahus elupaikasad ja teavitada avalikkust, et hajutada muret ohtude pärast, mis kaasnevad mürgmaddude laskmisega vabasse loodusesse. Kava kohaselt lastakse maod vabasse loodusesse Ungaris, ent samas uuritakse ka võimalusi teha seda Rumeenias ja mõnes Austria osas.

Lisateave

Lisateave eelkirjeldatud projekti kohta:

<http://www.rakosivipera.hu/en/>

Lisateave LIFE-programmi kohta:

<http://ec.europa.eu/life>

Kunagi oli stepirästik Ungari tasandikul väga levinud, ent nüüd leidub teda vaid Austria piiri lähedal asuvaltel rohumaadel Hanságis ja Budapestist lõunasse jäävatel Kiskunsági rahvusparki pustatasandikel. Stepirästik on väike, kuni 50 cm pikkuseks kasvav madu, kelle mürk pole surmav. Tema looduslik elupaik on väga ahtaks jäänud eelkõige põllu- ja metsamajanduse intensiivistumise tõttu.

2004. aastal alustasid Ungari ornitoloogia- ja looduskaitse selts (MME/Birdlife Hungary) koos Kiskunsági rahvusparki ja Doonau-Ipoly rahvusparkiga looduse LIFE-abi projekti (LIFE04 NAT/HU/000116), et päästa stepirästik väljasuremisest ja tagada tema pikaajaline kaitse.

Nende sihtide saavutamisel olid keskseteks meetmeteks liikide geneetiline kaardistamine ja elupaiga uuringud. Eesmärk oli taastada

stepirästikule sobivad elupaigad ja parandada kampaaniate abil üldsuse teadlikkust, et talunikud ja kohalikud elanikud rästikuid ei tapaks. Samuti alustati äsjaloodud stepirästiku kaitsekeskuse juures vangistuses paljundamise programmi.

Rästikute paljundamine nende laskmiseks vabasse loodusesse

Kaitsekeskus asub Kiskunsági rahvusparkile kuuluvas vanas talukohas. Paljundusprogramm algas 10 täiskasvanud rästikuga, kes koguti neljast kohalikest populatsioonist, et tagada mitmekesisus. Emase-isase paare hoiti traatidest tarandikes, kus nad said paljud neda tingimustes, mis olid osaliselt sarnased rästikute looduslikele elupaigale. Nüüd on keskus üle 800 rästiku.

⊙ Jaemüüjad käituvad keskkonnahoidlikult

Euroopa jaemüüjad täidavad kohustust järgida rohelist mõtteviisi ja pakkuda oma riilritel keskkonnahoidlikke tooteid. Uue aruande kohaselt saaksid nad aga teha veel rohkem, et suurendada avalikkuse teadlikkust säästva tarbimise hüvedest.

Euroopa jaemüüjate foorum alustas tegevust pisut enam kui aasta tagasi. Sellest ajast saadik on paljud liikmed, kelle hulgas on ka mõned Euroopa tuntumad ettevõtted, võtnud endale vabatahtlikult kohustuse vähendada oma ökoloogilist jalajälge. Nende lubaduste keskmes on see, mida nad müüvad, kuidas nad seda teevad ja mil viisil nad avalikkusega suhtlevad.

Komisjon on koostanud aruande „Jaemüüjate keskkonnalases tegevusprogrammis võetud kohustuste seire“, kus käsitletakse seda, kuidas võetud kohustusi on täidetud. Kohustuste arv kasvas märgatavalt 2010. aastal, mil hoo sai sisse foorumi tegevus.

Tähtsaimateks eesmärkideks peetakse hoonete energiatõhususe parandamist, keskkonnahoidlikumate toodete müügi kasvutamist ja paremat ökodisaini. Ülejäänud teemade hulka kuuluvad jaotussüsteemide ja tarneahela muutmine keskkonnasäästlikuks, taastuvenergia kasutamine, toodete pakendamine ja tõhusam jäätmekäitlus.

Hea tava

Aruandes märgitakse, et foorumi algusaegadel oli selle liikmete võetud kohustuste hulk eba-võrdne. See võib viidata asjaolule, et riigiti keskkonnateadlikkus varieerub. Aja jooksul võivad hea tava näited aga aidata tõsta latti kogu Euroopas.

Veel üks teema, mida tuleks aruande kohaselt lähemalt uurida, on frantsiisid, sest need nõuavad vaid sotsiaalsete standardite järgimist, kuid mitte ilmtingimata keskkonnastandardite ega kõigi ematöötaja võetud kohustuste täitmist.

Aruandes tuuakse palju praktilisi näiteid säästva tegevuse kohta. Prantsuse supermarketite võrgustik Carrefour on suurendanud oma kaubamärgiga mahetoodete arvu 2006. aastast alates üle 80%. Ühendkuningriigi Marks & Spencer on kasvatanud ringlusvõetud plastist valmistatud polüestertoodete osakaalu. Ühendkuningriigi supermarketiket ASDA/Wal-Mart on vähendanud sõidukipargi süsinikdioksiidi heidet viimase viie aasta jooksul 40%. Hispaania Mercadona taaskasutab oma kauplustes ja jaotuskeskustes 100% pakendijäätmetest.

Aruandes leitakse, et jaemüüjad võiksid rohkem pingutada, et teavitada kliente elustiili valikutest. Eelmise aasta Eurobaromeetri uuring kinnitab avaliku nõudluse olemasolu. Peaaegu üks kolmandik (31%) küsitletuist vastas, et parim viis, kuidas jaemüüjad saavad keskkonnahoidlike toodete tarbimist toetada, on anda ostjatele rohkem teavet. ⊙

Lisateave

http://ec.europa.eu/environment/industry/retail/index_en.htm

Bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemiteenuste väärtustamine

Kuna ökosüsteemi teenustel ja bioloogilisel mitmekesisusel puuduvad turuhinnad, tähendab see, et hüved, mida me nendest sageli avalikku laadi kaupadest saame, jäävad tavaliselt unarusse või alahinnatuks. Ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte hõlmavas projektis teavitatakse poliitikakujundajaid, ettevõtteid ja avalikkust tungivast vajadusest pöörata oma käitumises ja otsustes tähelepanu nendele teguritele.

Ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte (*The Economics of Ecosystems and Biodiversity – TEEB*) käsitleva uuringu on algatanud G8 ja viis suurimat arengumaad. Uuringus keskendutakse bioloogilise mitmekesisuse üleilmsele kasule ning bioloogilise mitmekesisuse vähenemisest ja kaitsemeetmete rakendamata jätmisest tuleneva kahju ning tulemuslike meetmete maksumuse võrdlusele.

Lisaks taustaks olevale tehnilisele aruandele, mille täiendatud versiooni tutvustati oktoobris rahvusvahelisel bioloogilise mitmekesisuse konverentsil Nagoyas, on tänu ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspektide käsitlemisele tehtud täpsemaid uuringuid, mille sihtrühmad on riikide poliitikakujundajad, ettevõtted ning piirkondlikud ja kohalikud omavalitsusüksused.

Uuringutes tuuakse esile viisid, kuidas parandada turgude suutlikkust hinnata ökosüsteemi teenuste väärtust küllaldaselt. Uuringutes kasutatakse tegelikust elust võetud näiteid kõikjalt maailmast, et kirjeldada, kuidas bioloogilise mitmekesisuse väärtustamine on muutnud poliitikat, kuidas investeeringud looduslikku kapitali võivad olla tasuvamad kui inimese väljatöötatud lahendused ning kuidas looduskaitse võib pakkuda majanduslikke eeliseid.

// 27% maailma tippjuhtidest, keda PriceWaterhouseCoopers 2009. aastal küsitles, väljendas muret mõju pärast, mida avaldab nende ettevõtte kasvuväljavaadetele bioloogilise mitmekesisuse vähenemine. //

TEEB poliitikakujundajate jaoks

Lähtepunktiks on see, et ökosüsteeme ja bioloogilist mitmekesisust väärtustamata teevad poliitikakujundajad probleemide lahendamiseks sageli valesid otsuseid. Aruandes väidetakse, et nende teguritega arvestamine paneb tegema teadlikumaid ja tõenäoliselt teistsuguseid otsuseid, paremat juhtimistööd ning tooma tegelikku kasu ühiskonnale, eeskätt neile, kes on kõige kehvemal järjel ja sõltuvad sageli otseselt ökosüsteemi teenustest.

Kuna ökosüsteemi teenustel ja bioloogilisel mitmekesisusel puuduvad turuhinnad, tähendab see, et hüved, mida me nendest sageli avalikku laadi kaupadest saame, jäävad otsuste langetamisel tavaliselt unarusse või

alahinnatuks. See põhjustab bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja halvendab inimeste heaolu. Tagasilöögid on tohutud. Ainuüksi troopiliste metsade ökosüsteemide kadumine tingib ligikaudu viiendiku üleilmsest kasvuhonegaaside heitkogusest.

Aruandes leitakse, et poliitikakujundajatel on kaks ülesannet: esiteks, loodusliku kapitali väärtuse mõistmine ja selle sidumine otsuste langetamisega; teiseks, tõhusate ja õiglaste lahenduste leidmine.

Seda on võimalik saavutada mitmel viisil: premeerides neid, kes säilitavad või suurendavad ökosüsteemi pakutavaid hüvesid (nt veevarustus või metsastamine), makstes

toetusi; reformides toetuste kasutamise korda (praegu ulatuvad toetused ligikaudu 1 triljoni USA dollarini aastas ja kolmandik neist on mõeldud fossiilkütuste tootjatele ja tarbijatele); kasutades rangeid õigusakte, et kehtestada keskkonnastandardid ja vastutusala.

Aruandes soovitatakse ka laiendada kaitsealade ulatust. Praegu hõlmavad kaitsealad 13,9% Maa maismaapinnast, 5,9% territooriaalmeredest ja vaid 0,5% avamerest. Kaitsealade kõrval toonitatakse aruandes vajadust investeerida üldisse ökoloogilisse infrastruktuuri.

© iStockphoto

Keskkonnaga seotud töökohad Euroopas

Kui rääkida kitsalt ökomajandusest ja sellistest valdkondadest nagu mahepõllumundus, säästev metsandus ja ökoturism, siis 40st Euroopas töötavast inimesest ligikaudu üks töötab keskkonnaga otseselt seotud valdkonnas. Sektoreid üldisemalt (näiteks põllumajandussektorina) vaadeldes kasvab see osakaal üheni kümnest. Nendel töökohtadel on mitmekordne mõju – nad toetavad teistes majandusharudes töötavaid inimesi. Kõike seda arvesse võttes sõltub keskkonnast mingil moel iga kuues töötav eurooplane.

© iStockphoto

TEEB ettevõtete jaoks

Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja ökosüsteemide seisundi halvenemine kujutavad endast tõsist ohtu ettevõtetele. Samas pakub nende laastavate suundumus- tega toimetulek märkimisväärseid võimalusi, eeskätt seetõttu, et tarbijad eelistavad üha rohkem loodusohidlikke tooteid ja teenuseid.

Aruandes leitakse, et ettevõtted, kes mõistavad ja ohjavad bioloogilise mitmekesisuse vähenemisest ja ökosüsteemi seisundi halvenemisest tingitud ohte, kehtestavad paindlikud ja vastupidavad tegevusmudelid, oskavad kiiresti äriühendustest kinni haarata ja neil läheb suurema tõenäosusega hästi.

Aruandes juhitakse tähelepanu sellele, et nii nagu kliimamuutus on elavdanud CO₂-turgu ja loonud uusi ärimudeleid, pakuvad ka bioloogiline mitmekesisus ja ökosüsteemi teenused investoritele ja ettevõtjatele võimalusi. Näitlikult selgitatakse, kuidas sertifitseeritud põllumajandus- ja metsasaaduste turud võivad olla aastaks 2050 väärt vastavalt 900 ja 50 miljardit USA dollarit ning bioloogilise

mitmekesisuse vabatahtliku tasakaalustamise turg 400 miljonit USA dollarit (lisaks palju suuremale kohustusliku tasakaalustamise turule).

Aruande järgi peavad ettevõtted vastama nn SMART-kriteeriumitele (*specific, measurable, achievable, relevant and time-bound*, s.t konkreetne, mõõdetav, saavutatav, realistlik ja tähtajalisus). Aruandes antakse seitse üldist nõuannet. Ettevõtted peaksid kindlaks tegema oma mõju bioloogilisele mitmekesisusele ja ökosüsteemi teenustele ja sõltuvuse nendest. Nad peaksid hindama äririske, töötama välja asjakohased infosüsteemid, seadma SMARTi kohased eesmärgid ja võtma meetmeid riskide vältimiseks, minimeerimiseks ja leevendamiseks.

Nad peaksid haarama kinni võimalustest, mida pakuvad neile kulutõhusus, uued tooted ja turud, siduma bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja meetmed laiaulatuslikumate ettevõtte sotsiaalse vastutuse algatuskavade ja ning tegema aktiivselt koostööd teiste

ettevõtetega, valitsusega, vabaühendustega ja kodanikuühiskonnaga.

Eeskätt raamatupidajad ja finantsaruandlusega tegelevad asutused saavad anda suure panuse bioloogilisele mitmekesisusele ja ökosüsteemidele avaldatava mõju avalikustamise ja kontrollimise standardite väljatöötamisse. Suunised, põhimõtted ja erinevad meetodid on olemas, ent enamik ei suuda ettevõtete käitumise tegelikku mõju mõõta.

Ökoturism on kõige kiiremini laienev turismitööstuse sektor. 2004. aastal kasvas see turg kolm korda tempokamalt kui tööstusharu tervikuna. Maailma Turismiorganisatsiooni hinnangul suurenevad üleilmsed kulutused ökoturismile 20% aastas, s.o kuus korda hoogsamalt kui tööstusharu tervikuna.

PriceWaterhouseCoopersi aruanded

Rahvusvahelise audiitorfirma PriceWaterhouseCoopersi 2008. aasta maailma suurimate ettevõtete aastaaruannete analüüs näitas, et 18 aruandes mainiti bioloogilist mitmekesisust või ökosüsteeme. Neist vaid kuues kajastati nendele kahele valdkonnale avaldatava mõju leevendamiseks tehtavaid toiminguid ja üksnes kahes leiti, et bioloogiline mitmekesisus on tähtsaim strateegiline küsimus. 89 ettevõtet avaldasid aga ka säästva arengu aruande. 24s neist kirjeldati bioloogilisele mitmekesisusele ja ökosüsteemidele avaldatava mõju vähendamise meetmeid ning üheksa aruande kohaselt on bioloogilise mitmekesisuse mõjutamise vähendamine põhiaspekt, mis tagab säästva arengu. Kõige suurema tõenäosusega peavad bioloogilist mitmekesisust peamiseks strateegiliseks küsimuseks nafta- ja gaasitootjad, kommunalteenuste osutajad, keemia- ja ravimitööstus ning toiduainete jaemüügiga tegelevad ettevõtted.

TEEB kohalike ja piirkondlike poliitikakujundajate jaoks

Viimases, septembrikuises aruandes ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspektide kohta näidatakse kohalikele poliitikakujundajatele, kuidas süvendada teadmisi loodusliku kapitali (nt metsad, pargid ja veeteed) väärtuste ja teenuste kohta ning leida kasutegureid kohalikust poliitikast (linnamajandus, ruumiline planeerimine ja kaitsealade majandus).

Aruandes hoiatatakse, et ressursside raiskamine ja pinnapealne mure looduslike süsteemide pärast põhjustavad meie loodusliku kapitali vähenemise. Kui see kahju ületab kriitilise piiri, kulub taastamiseks ja alternatiivide leidmiseks palju aega, raha ja energiat.

Aruandes pakutakse välja kuus sammu, kuidas lisada ökosüsteemi teenused kohaliku ja piirkondliku poliitikasse: huvirühmadega poliitilistes küsimustes kokkuleppele jõudmine, et vältida hilisemaid arusaamatusi; kõige tähtsamate ökosüsteemi teenuste tuvastamine; infovajaduste määratlemine ja asjaomaste hindamismeetodite valik; ökosüsteemide tuvastamine ja hindamine; erinevatele kogukonnarühmadele avalduva edasise mõju hindamine.

Lisateave
www.teebweb.org

Loodus ja kohalikud kogukonnad

New York. Linn ostis ja taastas 2 miljardi USA dollari eest Catskilli veelahkme, et tagada linna varustamine joogiveega. Võrreldav puhastusjaam oleks läinud maksma 7 miljardit USA dollarit.

Canberra. Kohalikud omavalitsusüksused istutasid 400 000 puud. Need muudavad linna rohelisemaks, aitavad reguleerida mikrokliimat, vähendavad reostust, parandavad õhu kvaliteeti, vähendavad konditsioneeride energiakulu ja soevad süsinikdioksiidi. Kogukasu aastatel 2008–2012 hinnatakse 20–67 miljonile USA dollarile.

Vietnam. Riigi põhjaosa rannikupiirkondades mangroovmetsade taastamisse investeeritud 1,1 miljonit USA dollarit on aidanud säästa aastas ligikaudu 7,3 miljonit USA dollarit meretammide hoolduse arvelt.

Ühendkuningriigis kasutatakse loodushoidliku põllunduse sertifitseerimissüsteemi, mille alusel antakse välja loodushoidlikuse märk Conservation Grade, tagab toiduainete kaubamärkide omanikele, tootjatele ja avalikkusele piisava toidutoodangu, suurendades seejuures bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid ning ennetades puutumata looduse hävimist põllumaadel. Conservation Grade'i süsteemi kuuluvad loodushoidlikud talunikud muudavad 10% haritud maast looduslikuks elupaigaks. Litsentsitud kaubamärkide omanikud, kes kasutavad nende talunike toodangut, saavad lisada oma loodushoidlikele toodetele Conservation Grade'i logo.

© iStockphoto

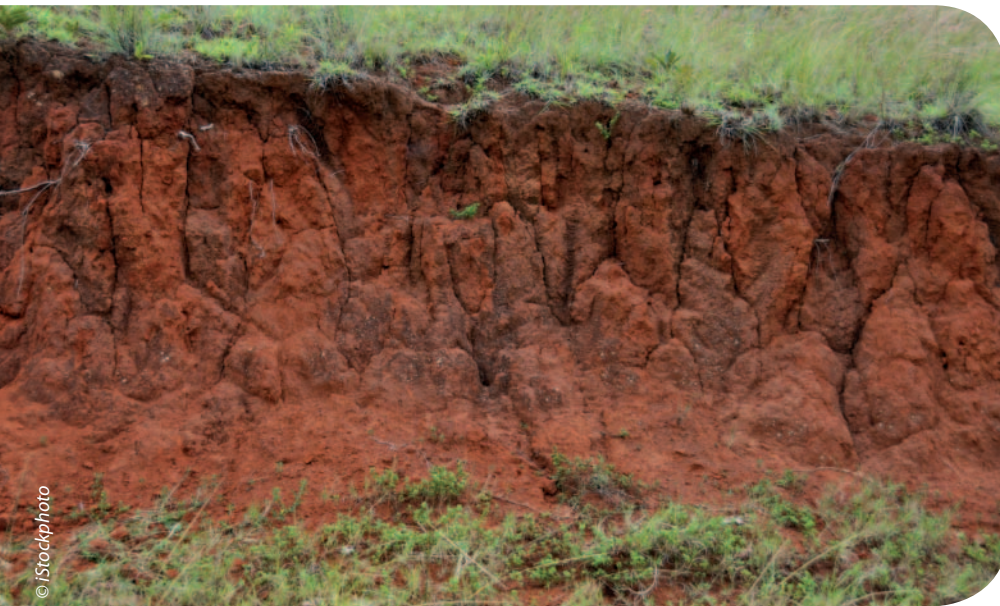
... ja mis saab edasi?

„Euroopa Komisjon on toetanud ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspekte hõlmavat projekti algusest peale ning jätkab pärast kümnendat bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste kohtumist (COP 10) nende küsimustega tööd, arvestades sealjuures Nagoyas vastuvõetavaid otsuseid. Kavatsime korraldada uuringu, et vaadelda põhjalikumalt ELI raames kättesaadavat tõendusmaterjali, uurides, millistes poliitikavaldkondades saaks ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspekte hõlmava projekti käigus tehtud analüüsi rakendada. Samuti on komisjon valmis toetama teiste riikide, eriti arengumaade algatusi, millega püütakse näidata bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste kaitsega seotud tulu ja kulu. Eelkõige plaanime teha koostööd ÜRO Arenguprogrammi raames, et soodustada hindamist asjast huvitatud arengumaades ning luua seos majandussektorite ja arengukavade vahel.“

*Euroopa Komisjoni keskkonnavolinik
Janez Potočnik*

☉ Mulla, kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse vaheline seos

Väga suur hulk inimesi peab mulda endastmõistetavaks. Teadlased saavad mulla, kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse tihedast seosest üha paremini aru, kuid sama ei saa öelda poliitikakujundajate, poliitikute ja üldsuse kohta. Kui ühiskond soovib leida tulemusliku lahenduse kahele kõige pakilisemale keskkonnaprobleemile, tuleb see teadmuslünk täita.

© iStockphoto

23.–24. septembril Brüsselis peetud suurel konverentsil oli keskne teema mullaharimise osatähtsus kliimamuutuste leevendamisel ja nendega kohanemisel ning bioloogilise mitmekesisuse kaitsmisel.

Osalejad arutlesid mulla ja kliimamuutuste vahelise seose üle: mulla orgaaniline aine on ookeanide järel suuruselt teine aktiivne süsinikuvaru meie planeedil. Ainuüksi ELi muld sisaldab üle 70 miljardi tonni orgaanilistes ühendites sisalduvat süsinikku.

Kuid mulla seisundi halvenemine jätkub. Rootsisis on põllumaa viimase poole sajandi jooksul kaotanud aastas 1 % orgaanilistes ühendites sisalduvast süsinikust. Võttes arvesse, et bioloogilise aktiivsuse määr on otseses seoses mulla süsinikusisaldusega, võib Rootsi põllumajandusettevõtete majanduslik elujõulisus olla veerandsaja aasta pärast ohus.

Mulla bioloogilise aktiivsuse järkjärguline vähenemine ei avalda kohapealsetele elanikele eriti suurt mõju, kuid tervikuna see on ülimalt oluline. Kuna kasvuhooaegaste heide ei pea riigipiiridest kinni, avaldab mulla seisundi halvenemine ühes riigis otsesest kliimamuutustega seotud mõju kaugetele aladele väljaspool selle riigi piire. Selles mõttes muld tõepoolest liigub.

Samuti on muld elupaik ja loodusvara üleilmset bioloogilist mitmekesisust esindavast elusloodusest enam kui veerandi jaoks. Üks ruutmeeter maapinda võib sisaldada umbes 10 000 erinevat organismi. Selle seisund on mitmekesisuse säilitamisel ülitähtis. Kuid lisaks maakasutuse kehvale majandamisele ohustab mulla elujõulisust erosioon, sooldumine, saaste, pinnase katmine ning linnade ja transpordi areng.

Uus mulla bioloogilise mitmekesisuse atlas

Konverentsil esitleti ametlikult Euroopa mulla bioloogilise mitmekesisuse atlas. Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse avaldatud atlas sisaldab näitajate põhjal koostatud kaarti mulla bioloogilist mitmekesisust ähvardavate võimalike ohtude kohta Euroopas. Kaardil on esile toodud kõige enam ohustatud piirkonnad. Nende hulka kuuluvad Ühendkuningriigi, Põhja-Prantsusmaa, Belgia, Madalamaade ja Luksemburgi alad, kuid suurt ohtu on täheldatud ka teistes liikmesriikides.

Rõhutades vajadust hinnata rohkem mulla tähtsat rolli meie elus, ütles keskkonnavolinik Janez Potočnik: „Me täidame bioloogilise mitmekesisuse kaitsmise, kliimamuutuste vastu võitlemise ja loodusvarade eest seismisega seotud eesmärgid alles siis, kui oleme mõistnud mulla olulisust. Mida varem me seda teeme, seda parem.“

Komisjon avaldab ka jätkuvalt survet liikmesriikide valitsustele, et nad võtaks vastu mulla raamdirektiivi eelnõu. Komisjon leiab, et eelnõu alusel luuakse selge Euroopa raamistik mulla kaitseks ning tagatakse samal ajal iga liikmesriigi vabadus otsustada, kuidas üldeesmäärke täita. Ministrite nõukogu blokeeris direktiivi 2007. aasta detsembris. ☉

Lisateave

http://ec.europa.eu/environment/soil/biodiversity_conf.htm

http://ec.europa.eu/environment/soil/index_en.htm

EL liigub kooskõlastatud laevalammutusmeetmete poole

Euroopa Komisjoni analüüsi alusel võiksid uue Hongkongi konventsiooni allkirjastanud ELi liikmesriigid kõrvaldada nii mõnegi puuduse, mis kaasneb vanade laevade lammutamise ja ringlussevõtu praeguste kontrollivahenditega.

Igal aastal lammutatakse ja võetakse ringlusse 200–600 suurt romulaeva ning seda tehakse enamasti primitiivsetes oludes India, Bangladesh ja Pakistani möönarandades. Kuigi see tagab tuhandeid töökohad, põhjustab keskkonnakaitse- ja ohutusmeetmete puudumine sageli palju õnnetusi, terviseohte ja rannikualade laiaulatuslikku reostust.

Et veerand maailma kaubalaevadest sõidab ELi liikmesriikide lipu all ja ligikaudu 40% neist kuulub Euroopa äriühingutele, lasub ELil vanade laevade ohutu lammutamise ja ringlussevõtu eest eriti suur vastutus.

Et laevad võivad sisaldada keskkonnoahtlike aineid, näiteks asbesti, raskemetalle, süsivesinikke, osoonikihti kahandavaid ja muid sarnaseid aineid, kuuluvad ELiga seotud laevad, mis lähevad lammutamisele ja võetakse ringlusse, praegu ELi jäätmeveo määruse ning ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli Baseli konventsiooni kohaldamisalasse.

Uus terviklik rahvusvaheline ringlussevõtu konventsioon

Üks hiljutine oluline edusamm on olnud laevade ohutu ja keskkonnoahdlikku ringlussevõttu käsitleva rahvusvahelise Hongkongi konventsiooni vastuvõtmine 2009. aasta mais peetud Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) konverentsil laevade ringlussevõtu kohta.

Laevade ringlussevõtu konventsiooni töötasid viimase kolme aasta jooksul välja olulised rahvusvahelised sidusrühmad ja selle sisu käsitlesuvis on laiahaardeline ja terviklik. Ühes küljest hõlmab see laevade

projekteerimist, ehitamist, käitamist ja ettevalmistamist ohutumaks ja keskkonnoahdlikumaks ringlussevõtuks. Teisalt küljest käsitletakse selles laevade ringlussevõtu kohtade ohutu käitamist.

ELi ministrite nõukogu korraldusel koostatud Euroopa Komisjoni hinnangus jõuti järeldusele, et Hongkongi konventsioon täidaks paljud praegused kehtiva õigusraamistiku lüngad. Lipuriikidele võib pakkuda huvi hakata osalisriigiks selles selge ja suhteliselt lihtsa eeskirjade süsteemiga konventsioonis, mis aitaks rahuldada üldsuse nõudlust laevade ohutu ja keskkonnoahdliku ringlussevõtu järele, kuid ei tekitaks samas tarbetut koormust laevaomanikele ega haldusasutustele.

2009. aasta oktoobris kutsus ministrite nõukogu kõiki ELi liikmesriike (kes on IMO liikmed) üles ratifitseerima esimese asjana Hongkongi konventsiooni. Konventsiooni jõustumiseks peab selle allkirjastama vähemalt 15 riiki (kes esindavad 40% maailma laevandustonnaažist ja vähemalt 3% laevade ringlussevõtu võimsusest). Prantsusmaa on esimene, kes konventsiooni ratifitseerib.

Samal kohtumisel julgustasid Euroopa keskkonnaministrid ka liikmesriike pidama esmatähtsaks Hongkongi konventsiooni ratifitseerimist, et soodustada selle võimalikult kiiret jõustumist ning luua selle alusel tõelisi ja tõhusaid muutusi.

Lisateave

<http://ec.europa.eu/environment/waste/ships/>

Bioloogilise mitmekesisuse teemaline üldsuse teavitamise kampaania kogub hoogu

Euroopa Komisjoni algatatud teadlikkuse suurendamise kampaania põhieesmärgid on jõulisem avalik toetus ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamise tähtsuse mõistmine. Kuna sellekohasel veebisaidil on käesoleva aasta esimesel poolel käidud juba peaaegu kolm miljonit korda, on selge, et kampaania on ennast ära tasunud.

2010. aastal, mis on ÜRO bioloogilise mitmekesisuse aasta, on üks oluline teema olnud üldsuse vähesed teadmised sellest valdkonnast hoolimata sellest, et see on maailma majandussüsteemi seisukohalt ülimalt tähtis teema.

Eli algatatud kampaaniaga püütakse seda olukorda parandada. Eri vanuse ja taustaga inimesi tahetakse veenda selles, et bioloogilise mitmekesisuse vähenemine on neid otseselt mõjutav küsimus, ning neid julgustatakse selle kaitsmise poole isiklikult pöördlema.

Viimastest uuringutest on läbi kumanud asjaolu, et bioloogilist mitmekesisust tajutakse tundmatu teemana või millenagi, mis on seotud kaugelasuva metsiku loodusega. Igapäevase linnaelu bioloogilist mitmekesisust peetakse väga väheoluliseks. Üldjuhul ei nõustuta ka sellega, et inimkond on bioloogilise mitmekesisuse hävimise põhipõhjus. Eriks muret teeb hoiak, et üksikmeetmed

tunduvad probleemide ulatust arvesse võttes mõttetud.

Märtsis alanud teadlikkuse suurendamise kampaania hõlmab reklaami ajalehtedes ja veebi-meedias, mitmekeelset veebisaiti, viirusklippi ja sotsiaalvõrgustiku kampaaniat Facebookis.

Kampaania kannab juhtlauset „Bioloogiline mitmekesisus – oleme kõik seotud“. Kampaania põhirõhk pandi 22. mail peetud rahvusvahelisele bioloogilise mitmekesisuse päevale, mil alustati kasuliku teabetoega, näiteks „Kümme nõuannet, kuidas kaitsta bioloogilist mitmekesisust“.

Kampaanias on tähtsal kohal spetsiaalselt selleks loodud visuaalsed elemendid: kampaania põhilogo on inimese siluett, mis koosneb kõikidest Maal elavate taimede ja loomade kujutistest. Teisi motiive, näiteks varblast, mesilast, puud ja rannajoont kasutatakse selleks, et kirjeldada bioloogilise mitmekesisuse vähenemise probleemi eri külgi.

Kuulutustahvlitele on paigaldatud reklaamid, millel on maas lebav ja hinge vaakuv mesilane ning valus meeldetuletus: „Kui mesilased kaoksid, tuleks maksta miljoneid selle eest, mida nemad teevad ilma rahata.“ Kasutatakse ka teisi provokatiivseid motiive: „Kui tamm kukub, mis siis tegelikult sureb?“ ja „Kuhu me puhkama läheme, kui rannajoon hävib?“.

Internetis šokeeritakse üldsust ühe mõjuka motiiviga – viirusklippis näidatakse kuriteo sündmuskohta meenutavaid kriidijooni, mis ärkavad imevael ellu ja liiguvad linnas ringi. Klippi on kogu Euroopas vaadatud enam kui miljon korda (vt alltoodud linki). Facebooki rühm kutsus aga küllastajaid leidma uusi sõpru, kelleks on eelkõige varblased, oravad, konnad ja tammepuu.

Millise vastuvõtu osaliseks on kampaania saanud?

Veebisaidil käidi märtsist juulini peaaegu 2,9 miljonit korda, mis on 23% keskkonna peadirektoraadi veebisaidi kõikide küllastuste arvust sama ajavahemiku jooksul.

Facebooki fännilehed, kus on käinud küllastajaid enam kui 110 riigist, on julgustanud juba 72 000 aktiivset kasutajat kuulutama ennast bioloogilise mitmekesisuse toetajaks, ja enam kui 20 000 inimest teatab, et neile meeldivad need leheküljed.

Lisateave ja videoklipp

<http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/campaign/>

www.weareallinthistogether

<http://apps.facebook.com/biodiversity/>

Uued väljaanded

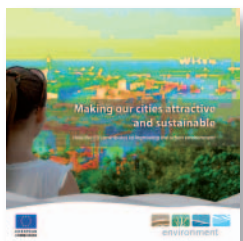
„Eli bioloogilise mitmekesisuse tegevuskava 2010. aasta hindamine“

Neli aastat pärast ELi bioloogilise mitmekesisuse tegevuskava käikulaskmist on Euroopa Komisjon avaldanud hinnangu, milline on selle mõju Euroopa bioloogilisele mitmekesisusele. 36-leheküljelises

aruandes on antud ülevaade tegevuskava üksikasjalikust hindamisest ja analüüsitud kava kõigis 150 tegevusvaldkonnas tehtud edusamme. Samuti sisaldab see ELi 2010. aasta bioloogilist mitmekesisust käsitleva võrdlustaseme aruande kokkuvõtet, mille esitas Euroopa Keskonnaamet ja milles on toodud viimased faktid ja näitajad bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide osade seisundi ja suundumuste kohta ELis.

Dokument (PDF) on inglise, prantsuse või saksa keeles kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/bap_2010/brochure.pdf

„Muudame oma linnad kauniks ja säästvaks“

Peaaegu 75 % eurooplastest elab linnades ja linnaaladel ning prognoosi järgi kasvab see arv 2020. aastaks 80%ni. EL on võtnud endale kohustuse muuta Euroopa linnad tervist hoidvaks, kauniks ja säästvaks ning parandada kodanike elukvaliteeti. Euroopa

Komisjon avaldas uue 36-leheküljelise brošüüri, milles kirjeldatakse suurt hulka viise, kuidas EL toetab kodanikke ja kohalikke omavalitsusi nende pingutustes muuta meie suur- ja väikelinnad puhtaks ja tervist hoidvaks, roheliseks, kauniks, tõhusaks ja säästvaks, hästitoimivaks ja demokraatlikuks.

Ülerahvastatus, liiklusreostus, müra ja tööstusheide on vaid mõned probleemid, mida tuleb pidevalt jälgida ja lahendada. EL teeb nendele küsimustele vastuse otsimiseks ja linnakeskkonna tõhusa kaitstuse tagamiseks tihedat koostööd liikmesriikide ja kohalike asutustega. Samuti kasutab EL oma tegevuses paljusid muid olulisi vahendeid, näiteks töötab välja tegevuspõhimõtteid, võtab vastu õigusakte, sealhulgas kvaliteedi miinimumnorme, edendab koostööd ja annab algatuste toetamiseks rahalisi vahendeid eelkõige vähem soodsas olukorras olevatele Euroopa piirkondadele.

Brošüür on inglise keeles kättesaadav aadressil

http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/docs/about/cities%20of%20the%20future_web.pdf

Kui pole kirjas teisiti, on väljaanded tasuta kättesaadavad EU Bookshopi kodulehel bookshop.europa.eu või Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadi teabekeskuses (BU-9 0/11) aadressil B-1049 Brüssel, Belgia.

Agenda

Rahvusvahelise bioloogilise mitmekesisuse aasta lõpetamine

11.–12. detsembril 2010 Kanazawas (Jaapan)

Rahvusvahelise bioloogilise mitmekesisuse aasta lõppkonverentsil võtavad Nagoyas bioloogilise mitmekesisuse vallas seatud kohustused konkreetsema ja pragmaatilisema kuju nii äriühingute, tarbijate kui ka sidusrühmade jaoks ning bioloogilise mitmekesisuse tähtsuse ja väärtuse seisukohalt eelkõige ühiskonna jaoks.

Üritusel pööratakse põhitähelepanu tulemustele, mis on saadud sellistest allikatest nagu ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte hõlmav uuring, 2010. aasta septembris peetud Genti konverents, üleeuroopaline õpikoda „Ökosüsteemi teenuste väärtuse hindamine“ („Valuation of ecosystem services“) ja kümnes bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste kohtumine. Põhisõnum on see, et bioloogiline mitmekesisus tähendab palju enam kui lihtsalt looduskaitset.

Sellega saab alguse ka rahvusvaheline metsa-aasta (metsa-aasta 2011), mille idee algatas ÜRO, et suurendada teadlikkust kõikide metsatüüpide säästva majandamise, säilitamise ja säästva arengu kohta.

Metsa-aasta 2011 pakub ainulaadset võimalust tutvustada edulugusid ja anda omandatud väärtuslikke õppetunde selle kohta, kuidas edendada metsa säästvat majandamist. See aitab kogu maailmas suurendada üldsuse osalust metsaga seotud tegevuses.

<http://www.un.org/en/events/iyof2011/>

ÜRO metsafoorumi üheksas istungjärg 24. jaanuarist 4. veebruarini New Yorgis

ÜRO metsafoorum loodi 2000. aastal, et edendada kõikide metsatüüpide majandamist, säilitamist ja säästvat arengut. Selle eesmärgid on:

- anda metsa säästva majandamise teel kogu maailmas metsapindala vähenemisele vastupidine suund;
- suurendada metsadel põhinevaid majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid hüvesid;
- suurendada tuntavalt säästvalt majandatud metsade pindala ja nendest saadud metsasaaduste hulka;
- muuta vastupidiseks suundumus vähendada säästva majandamise ametlikku arenguabi ning võtta kasutusele uusi ja täiendavaid rahalisi vahendeid.

Forumi üheksandal istungjärgul avatakse ÜRO peakorteris ametlikult rahvusvaheline metsa-aasta. Seda tehakse kõrgetasemelise kohtumise ajal (2.–3. veebruaril 2011), kuhu oodatakse osalema riigipäid ja ministreid. Programm sisaldab kõrgetasemelisi paneelarutelusid, meediaga seotud tegevust, filmilainustusi, rahvusvahelisele metsa-aastale pühendatud ÜRO margiseeria väljaandmist jne.

<http://www.un.org/esa/forests/>

Lühidalt uudiseid

EL tähistab üheksandat Euroopa mobiilsusnädalat, mille juhtlause on „Liigu targalt – ela paremini“

16.–22. septembril võtsid Euroopa mobiilsusnädalast osa enam kui 2000 väike- ja suurlinna, mis kutsusid oma elanikke osalema erisugustel säästvat liikumist edendavatel üritustel. 2010. aasta kampaanias „Liigu targalt – ela paremini“ väljendati muret linnatranspordi arengusuundade kahjulikku mõju pärast kodanike tervisele.

Rootsi linn Gävle, mis võitis eelmisel aastal Euroopa mobiilsusnädala auhinna, on esitanud taas ühe kõrgelennulise tegevuskava. Arutelusid transpordi, tervise ja keskkonna üle täiendasid vabaõhuüritused, sealhulgas rulavõistlus, rattaüritused ja giididega matkad. Brno (Tšehhi) korraldas koolitusüritusi ja vabaõhukontsertide saatel toimuvaid ühistreeninguid ning Corkis (Iirimaa) tutvustasid ametiasutused alasid, kus võib sõita kiirusega 30 km/h. Nädal kulmineerus kogu mandril autovaba päevaga.

Lisateave

www.mobilityweek.eu

Merealased teadmised 2020: parem arusaam meie meredest

Komisjoni ettepaneku eesmärk on parandada ja luua suuremaid Euroopa merealaste teadmistega kaasnevatest võimalustest saadavaid hüvesid. Kalapüügi intensiivsus, rannikualadel toimuv tegevus, laevandus, avamereenergeetika infrastruktuur ja kasvuhoonegaaside hulga suurenemine atmosfääris põhjustavad kõik muutusi Euroopa meredel. Need mõjutavad merekeskkonna loodusliku rütmi ja tsükleid. Kuna ookeanihoovused on peamine tegur, mis määrab Euroopa aastaaegade kliima, on muutuste mõju tuntav ka kaugel sisemaal.

Algatuse „Merealased teadmised 2020“ eesmärk on aidata teadlastel mõista neid muutusi, prognoosida tulevase arengusuundi ja jälgida merede käitumist. Sellega soovitakse vähendada mereandmete kasutajate tegevuskulusid, tagada laialtlevitatav juurdepääs olemasolevatele kvaliteetsetele andmetele ning saada lisateadmisi Euroopa merede ja ookeanide kohta.

Lisateave

<http://ec.europa.eu/maritimeaffairs>

Euroopa Keskkonnaameti uued väljaanded

Et lähenemas on aastalõpu suured rahvusvahelised läbirääkimised kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse kohta, avaldas Euroopa Keskkonnaamet oktoobris kaks väga päevakajalist aruannet. Aruandes „Liikudes Kyoto ja 2020. aasta Euroopa sihtide poole“ („Tracing progress towards Kyoto and 2020 targets in Europe“) on esitatud ülevaade ELi, selle liikmesriikide ning Islandi, Norra ja Liechtensteini jõupingutustest. Aruandes kasutatakse 2008. aasta andmeid Euroopa kasvuhoonegaaside heitkoguste kohta. Hiljuti avaldatud andmed 2009. aasta heitkoguste kohta võimaldavad aruande koostajatel mõnel juhul hinnata ELi ja mõne liikmesriigi näitajaid kahe aasta arvestuses.

Aruandes „Bioloogilise mitmekesisuse hindamine Euroopas – 2010. aasta aruanne“ („Assessing biodiversity in Europe – the 2010 report“) analüüsitakse bioloogilise mitmekesisuse seisundit ja suundumusi Euroopas. Selles käsitletakse põhiliste poliitiliste vahendite kohaldamist ELis ja analüüsitakse valdkondadevaheliste teemade, näiteks turismi ja linnaplaneerimise mõju. Aruandes kasutatakse Euroopa 2010. aasta bioloogilise mitmekesisuse näitajate ühtlustamisprojekti (SEBI 2010) näitarve ning muid riiklikke ja piirkondlikke andmeid.

Lisateave

<http://www.eea.europa.eu/publications>

